FRIs politiske plattform 2024 - 2026

FRIs politiske plattform

er landsmøtevedtatt politikk som forteller om hva vi er og hva vi mener. Blant mye annet, at alle mennesker har samme ukrenkelige verdi, uavhengig av nasjonal eller etnisk opprinnelse, livssyn, funksjonsvariasjon, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, kjønnskarakteristika og seksuell orientering og identitet. Alle mennesker har rett til å bli møtt med verdighet og respekt.

Samtidig er det arbeidsprogrammet som er førende for arbeidet til demokratiet og frivilligheten i FRI.

Hva er FRI

FRI er en medlems- og interesseorganisasjon som arbeider for kjønns- og seksualitetsmangfold slik at lesbiske, homofile, bifile, transpersoner, ikke-binære, intersex- /interkjønnspersoner og andre som bryter med normer for kjønn og seksualitet, heretter benevnt som skeive, kan leve gode og frie liv. Vi er en antirasistisk og feministisk organisasjon. FRI viderefører arbeidet for et fullverdig liv som skeiv i Norge, på det grunnlag som ble lagt i 1950 gjennom dannelsen av Det Norske Forbundet av 1948, (senere LLH).

Vårt formål er et samfunn der alle, basert på likeverd, selvbestemmelse og samtykke, fritt og trygt kan leve det livet en ønsker med åpenhet om sin seksuelle orientering, sin kjønnsidentitet og sine kjønnsuttrykk, uten fare for å bli diskriminert, sykeliggjort eller trakassert.

Som organisasjon skal vi jobbe aktivt mot strukturell rasisme og radikalisering i alle former. Minoriteter skal ikke settes opp mot hverandre. Vi aksepterer ikke at andre bruker vår interessepolitikk for å skape splid og rasisme ved å sette innvandrergrupper opp mot skeive. Vi har et spesielt ansvar for å ikke godta at vi tas til inntekt for rasisme og fremmedfrykt. Vi arbeider for at alle, uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk eller brudd på andre normer for kjønn og seksualitet, skal ha gode liv og bli ivaretatt innenfor alle livsfaser og samfunnsområder.

En av våre viktigste oppgaver er å drive påvirkningsarbeid overfor storsamfunnet, som politikere, organisasjoner, myndigheter, næringsliv og massemedier. Dette arbeidet drives lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt, blant annet gjennom pride og andre skeive arrangementer.

Vi arbeider for å bli hørt av myndigheter og andre som fatter beslutninger som påvirker skeive mennesker, og står solidarisk med andre organisasjoner og grupper som ønsker å høres når beslutninger som angår dem skal fattes. Dette gjør vi for at rettighetene til alle skeive mennesker skal ivaretas. Vi er uavhengig andre organisasjoner, politiske partier, livssynssamfunn eller organer, men kan inngå samarbeid i konkrete prosjekter med kort eller lang varighet med andre som deler eller fremmer FRIs formål og verdier.

Våre styrende dokumenter vedtas av landsmøtet som øverste organ i organisasjonen. Skeiv Ungdom er FRIs ungdomsorganisasjon og har fast plass i FRIs sentrale organer. Skeiv Ungdom utformer fritt sin egen politikk.

FRI er et medlemsdemokrati hvor vi lytter til hverandre, og hvor respektfull diskusjon og dialog er viktig. Et viktig prinsipp er å aktivt lytte til dem som har andre perspektiver enn en selv.

For best mulig å kunne ivareta skeive skal vi internt i organisasjonen og i samarbeid med andre ha representasjon av brede grupper i samfunnet. Dette inkluderer ivaretakelse av interseksjonelle perspektiver. Det er spesielt viktig å inkludere grupper som kan bli marginaliserte, som etniske og religiøse minoriteter, funksjonsvarierte og personer som bryter med flere normer for kjønn og seksualitet.

FRIs verdier

1. Menneskerettigheter, menneskeverd og likeverd

Alle mennesker har samme ukrenkelige verdi, uavhengig av nasjonal eller etnisk opprinnelse, livssyn, funksjonsvariasjon, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, kjønnskarakteristika og seksuell orientering og identitet. Alle mennesker har rett til å bli møtt med verdighet og respekt.

FRI er en del av en global rettighetsbevegelse som jobber for å fremme likestilling og ikke-diskriminering verden over.

Vi legger FNs menneskerettighetserklæring til grunn i alt vårt arbeid nasjonalt og internasjonalt, og slutter oss til aktuelle konvensjoner for vårt arbeid og målgruppe. Vi slutter oss til Yogyakartaprinsippene og mener at alle lands

myndigheter bør følge disse. Vi arbeider for at FN, Europarådet og andre internasjonale organer skal opprette og følge opp konvensjoner om menneskerettigheter for personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet.

Vi fastholder at rettigheter for personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet er grunnleggende menneskerettigheter. Kjønn og seksualitet er en grunnleggende del av et menneskes identitet. Vår mulighet til å leve i tråd med vår egen identitet kan både muliggjøres og begrenses av våre omgivelser. Vi vil jobbe for et samfunn der mennesket selv har råderett over egen kropp og identitet. Kjønnsmangfold beskriver det mangfoldet av kjønnet erfaring som finnes blant oss som mennesker. FRI jobber for at alle mennesker selv skal ha råderett over sin kjønnsidentitet, uten å begrenses av samfunnets forventninger til kropp, kjønnsroller, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika. Alle kjønn er likeverdige og skal være likestilte, og hver persons selvopplevde kjønnsidentitet må respekteres.

2. Barns rettigheter

Barn er fullverdige individer som skal tas på alvor og møtes med respekt. Barn har rett til særlig vern og beskyttelse på alle områder, både når det gjelder deres kroppslige og psykiske integritet og i utviklingen av sin egen identitet, sin tro og sitt livssyn og sin personlighet.

Barns oppdagelse og utvikling av sitt kjønn og sin seksualitet må møtes utviklingsstøttende og ivaretakende. Barn skal ikke møtes med negative holdninger til skeive mennesker.

Alle mennesker, spesielt barn, må gjennom straffelovgivningen beskyttes mot seksuelle overgrep.

Alle barn skal ha juridisk tilknytning til sine primære omsorgspersoner, uavhengig av omsorgspersoners kjønn, seksuelle orientering eller relasjonskonstellasjon. Som et første skritt må «pater est» – regelen, som i dag er et privilegium for heterofile par, bli kjønnsnøytral. Som et neste skritt må det bli mulig for en ugift medforelder å godkjenne medforeldreskap med skriftlig anerkjennelse ved barnefødsel; også dette er i dag et privilegium for heterofile par. I neste skritt må det lages gode regler for familier med flere enn to foreldre, disse regler er fullstendig fraværende i dag.

3. Ikke-diskriminering og antirasisme

FRI er mot alle former for rasisme, fremmedfrykt og diskriminering, og tar aktivt avstand fra grupperinger som tar arbeidet for våre rettigheter til inntekt for rasistiske, transfobe eller funkofobe holdninger. Skeive tilhører flere minoritetsgrupper. Skeive har ulike kjønnsuttrykk- og identiteter, seksualiteter, nasjonaliteter, etnisiteter, religioner, funksjonsevne og hudfarger.

FRI bør være en aktiv støttespiller i ulike minoriteters kamper mot diskriminering og for respekt, likeverd og likestilling. Det gjelder også skeive

samer og nasjonale minoriteter sine kamper for selvbestemmelse og en framtid med levende språk og kultur.

Rasisme, diskriminering, funkofobi og mobbing på bakgrunn av etnisitet, religion, hudfarge, funksjonsevne eller kultur er et stort samfunnsproblem, også i skeive organisasjoner og miljøer. FRI tar ansvar for å spille en viktig rolle for å bedre holdninger, slik at vår egen organisasjon og de skeive miljøene blir mer inkluderende for alle.

4. Kjønnsfrihet og kjønnsmangfold

FRI ønsker å øke generell anerkjennelse for kjønnsmangfold og redusere betydningen til den normative to-kjønnsmodellen i samfunnet. Normalisering av kjønnsmangfold vil redusere trakassering og hets mot alle som ikke følger kjønnsnormene og gi en bredere aksept for tredje juridisk kjønn og selvbestemmelse for personer med intersex.

FRI er en feministisk organisasjon og arbeider for et samfunn der kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsroller og kjønnsuttrykk, og kjønnskarakteristika ikke begrenser menneskers muligheter. Feministisk kamp og kamp for skeive rettigheter har gjennom historien gått sammen, og vi arbeider sammen med andre grupper og foreninger som arbeider for å fremme kvinners rettigheter i tråd med våre verdier. Alle som definerer seg som kvinner, også personer som selger sex, skal ha rett til å delta i kamp for kvinners rettigheter, og nyte godt av kvinnebevegelsens og andres kamp for likestilling, basert på kjønn og andre forskjellskapende faktorer som etnisitet, alder, funksjonsvariasjon og sivilstatus. Kvinners rettigheter må omfatte alle kvinner.

Menneskets rett til å bestemme over egen kropp er ukrenkelig. Vi erkjenner at denne retten er spesielt viktig for kvinner fordi samfunnsstrukturer historisk har forsøkt å kontrollere kvinners kropper.

Kjønnsroller og kjønnsstereotypier er normer som begrenser menneskenes mulighet til å leve slik de ønsker. Vi arbeider derfor for å sikre at alle selv skal utforme den rolle de vil fylle i livet, uavhengig av kjønn og kjønnsidentitet. Vi godtar ikke at religiøs tro eller kulturelle tradisjoner kan begrunne forskjellsbehandling på bakgrunn av kjønn. I en avveining av forskjellige menneskerettigheter må den enkeltes frihet, selvråderett, og rett til selv å bestemme over egen kropp og egne livsvalg være avgjørende.

Alle har rett til selv å velge sitt utseende og uttrykk uavhengig av stereotypier som tillegges forskjellige kjønn. Ingen skal tillegges en kjønnsidentitet basert på kjønnsroller, stereotypier eller valg knyttet til utseende.

Ikke-binære fortjener samme rettslige anerkjennelse som andre, og en rettslig anerkjennelse kan føre til bedrede levekår og livskvalitet. FRI vil derfor ha en tredje juridisk kjønnskategori. Kjønn bør bare registreres når det er relevant, for eksempel for å motvirke kjønnsdiskriminering. Når kjønn registreres så må en tredje kjønnskategori inkluderes.

5. Sexpositivisme og samtykke

Vi mener at seksuelle relasjoner eller handlinger som er basert på respekt, likeverd og samtykke er positive. Mindreåriges seksualitet skal vernes mot at andre utnytter deres sårbarhet og nysgjerrighet, barn og unge må særlig beskyttes mot at voksne begår overgrep. Alle seksuelle relasjoner og kontakter skal være trygge og ønsket av alle parter. Vi mener at det er viktig at det kommer på plass en samtykkelov i Norge, som et ledd i arbeidet for å ivareta trygge og ønskede seksuelle relasjoner. Det er samtidig veldig viktig at de av oss som ikke ønsker å inngå seksuelle relasjoner og handlinger som en del av sin seksuelle orientering og/eller identitet, ikke skal oppleve stigmatisering og diskriminering, men respekt og inkludering.

Alle har rett til et liv uten seksuell trakassering og uønsket seksuell oppmerksomhet. Kvinner, transpersoner, minoritetsgrupper og personer som selger seksuelle tjenester er særskilt utsatt for slike overgrep og har rett til et spesielt vern og særlige tiltak for å sikre at de på alle arenaer i og utenfor arbeidslivet opplever frihet fra dette.

Seksuell orientering handler ikke bare om hvilket eller hvilke kjønn den romantiske interessen eller seksuelle tenningen er rettet mot. For noen av oss er fetisjisme eller BDSM-utøvelse en viktig del av identiteten, som man har rett til å utvikles og utforskes i trygge rammer uten påføring av skam, sykeliggjøring og stigma. En slik seksuell orientering kan være en like grunnleggende del av et menneskes seksualitet som hvilke kjønn den seksuelle tenningen er rettet mot. Det er sammenheng mellom skam og redusert psykisk og fysisk helse, samt økt forekomst av seksuelt overførbare infeksjoner. Vi

trenger å dyrke en sex-positiv offentlig samtale og en styrking av seksualundervisningen.

FRI mener

1. Samfunn

Alle skal ha tilgang til likeverdige offentlige tjenester hvor man blir møtt med kunnskap og kompetanse på en trygg og god måte på alle samfunnsområder.

1.1 Barn og oppvekst

Barn som fødes med uklare eller tvetydige utvendige eller innvendige kjønnsorganer eller en genetisk variasjon som ikke entydig definerer kjønn, må ivaretas i tråd med oppdaterte prinsipper for god helsehjelp. Medisinsk og psykologisk behandling som ikke er basert på barnets egne informerte samtykke må forbys, om det ikke er livreddende inngrep eller inngrep som sikrer grunnleggende kroppsfunksjoner.

Alle barn i barnehage skal bli møtt av voksne som har kunnskap og kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold og familiemangfold. Barn i barnehage har rett til en hverdag uten trakassering, diskriminering eller mobbing uavhengig av om de selv eller deres nærmeste er skeive.

Alle ansatte i tjenester som møter barn og familier skal ha kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold. Skeive barn og unge, eller personer som

lever i skeive familier, skal få god og likeverdig omsorg dersom de kommer i kontakt med barnevernstjenesten. Skeive personer i kontakt med barnevernet, skal ha sitt kjønn og sin seksualitet ivaretatt i tråd med alder og utvikling.

Skeive og enslige mindreårige asylsøkere skal få god og likeverdig omsorg. De skal også ha tilgang til informasjon om kjønn og seksualitet tilpasset alder, utvikling og språk. Forvaltningsorganer i asylsaksbehandlingen, omsorgssentre og andre arenaer der skeive- og enslige mindreårige asylsøkere er skal ha kunnskap og kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold.

Fritidstilbud til barn og unge skal ha kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold, og aktivt motarbeide trakassering, diskriminering og mobbing på grunnlag av at de, eller noen i deres nærhet er skeive.

Idrett og fysisk aktivitet er viktig for barn og unge, og organisert idrett er for mange barn viktige arenaer for utvikling, glede, vennskap og helse. Den organiserte idretten har derfor et spesielt ansvar for å ivareta barn og unge som er eller har nærstående som er skeive. Trenere, ledere og andre voksne i barneidretten skal ha kompetanse om kjønn og seksualitet som er tilpasset sine oppgaver. Der det er nødvendig med kjønnsdeling skal barn i aldersbestemte klasser selv velge hvilket lag de skal på, uavhengig av tildelt eller juridisk kjønn.

Når det gis offentlige tilskudd til barne- og ungdomsaktiviteter skal det knyttes krav til at tiltaket eller aktiviteten skal være inkluderende for alle barn uavhengig av barnas kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering.

Offentlige planer om barn og unge må inkludere og ta hensyn til barn som er eller har nærstående som er skeive eller på andre måter bryter med normer for kjønn og seksualitet.

Offentlige ombud, ungdomsråd og andre som arbeider for å sikre barns rettigheter må ha kompetanse om skeive.
Konfirmasjonsundervisning og andre opplæringstilbud til barn og unge utenfor skolevesenet må inkludere barn og unges som er skeive og inkludere kunnskap om kjønn- og seksualitetsmangfold der det passer. Ingen barn eller unge må oppleve utenforskap, trakassering eller diskriminering basert på sin egen eller sine nærståendes kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, kjønnskarakteristika eller seksuelle orientering.

1.2 Skole og utdanning

Alle barn og unge har rett til et skolemiljø fritt for trakassering, diskriminering eller mobbing uavhengig av om de selv eller deres nærmeste er skeive. Dette gjelder også aktivitetsskole/SFO og andre tilbud som gis av skolen, er tilknyttet skolen eller som gis i samarbeid med skolen. Undervisningen skal ta hensyn til at alle elever er forskjellige og fremme mangfold som en ressurs. Undervisningen skal oppleves inkluderende og relevant for alle, og være normkritisk.

Skolen bør fremme inkludering gjennom verdsetting av skeive liv, og rette et kritisk søkelys mot kjønnsnormer som begrenser barn og unges kjønnsfrihet. Seksualitetsundervisningen må ta utgangspunkt i at seksualitet er en ressurs,

og gi barn og unge faglig forankret kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold tilpasset deres alder og utvikling. Undervisningen må bidra til en sunn, sikker og samtykkende forvaltning av egen seksuell praksis, slik at elevene utvikler et positivt forhold til egen seksualitet. Undervisningen må bidra til kunnskap og respekt om egnes og andres grenser.

Alle som jobber med barn og unge må ha faglig forankret kunnskap og kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold. Denne kompetansen må sikres gjennom alle utdanningsløp som fører frem til arbeid med barn og unge, og kompetansehevende kurs må være tilgjengelig for skoleansatte.

Barn og unge må ha tilgang til en skolehelsetjeneste med helsesykepleier og eventuelt annet helsepersonell som har kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold der de kan få, ivaretakende og utviklingsstøttende hjelp knyttet til kjønn og seksualitet.

Skolen skal som hovedregel unngå å dele elevene inn i grupper etter kjønn. Dersom det likevel er grunner til at elevene deles inn etter kjønn, skal dette gjøres med hensyn til elevenes trygghet og identitet. Alle barn og unge skal ha tilgang til garderober og dusjer der de kan føle seg trygge.

1.3 Voksent liv og alderdom

For mange eldre skeive er den valgte familien ekstra viktig og det er essensielt at den blir involvert i viktige spørsmål. En god alderdom er ikke bare fravær av sykdom, men livsglede og mulighet til å leve ut alle sider av seg selv i trygge omgivelser.

Eldre skeive kan ha særskilte utfordringer og behov i møte med helse- og omsorgstjenesten. Erfaringer med stigmatisering, usynliggjøring og diskriminering kan påvirke tilliten den enkelte har til tjenestene. Mangel på kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold hos ansatte i helse og omsorgssektoren fører til at skeive ikke får likeverdige tjenester i alderdommen. Helsetjenestene må anerkjenne at eldre har en seksualitet og at den seksuelle helsen til eldre må ivaretas over hele landet og uavhengig av etnisitet.

Skeive som står frem sent i livet møter særlige problemstillinger, risikerer utenforskap og ensomhet, og kan miste kontakt med familie og nettverk. Vi mener det fortsatt må arbeides for at denne gruppen har god livskvalitet, og at sosiale møteplasser og tiltak er viktig for å sikre dette. I regi av det offentlige og sivilsamfunnet må det legges til rette for trygge møteplasser for eldre skeive i hele landet.

1.4 Rettigheter i arbeidslivet

Alle har rett til en arbeidshverdag fri for trakassering eller diskriminering basert på opplevd, uttrykt eller tillagt kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering eller annet brudd på normer for kjønn og seksualitet. Dette gjelder spesielt ved ansettelse, oppsigelse og permittering.

Arbeidsgivere og arbeidstakerorganisasjoner skal ha kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold, tilpasset sin bedrift og bransje, for å kunne ivareta alle sine arbeidstakere / medlemmer på en inkluderende måte og sikre at alle

har et godt arbeidsmiljø uavhengig av kjønn eller seksuell orientering. Opplæring i temaet kjønns- og seksualitetsmangfold må inkluderes i arbeidstakerorganisasjonenes medlem- og tillitsvalgtskolering.

Arbeidslivsundersøkelser må ta med forhold som gjelder arbeidstakernes kjønns- og seksualitetsmangfold. Bedriftshelsetjenesten, verneombud og tillitsvalgte må ha kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold. Aktørene i arbeidslivet må ha kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold i arbeidslivet og forhold knyttet til kjønns- og seksualitetsmangfold må tas med i alle styrende dokumenter og prosesser der det er relevant.

Vi mener at dagens unntaksbestemmelse i diskrimineringsloven ikke ivaretar skeive arbeidstakere på en god måte. Unntaksbestemmelsen for tros- og livssynssamfunn i arbeidsmiljøloven må avskaffes. Ingen arbeidsplasser kan legge samlivsform til grunn i sine ansettelser, eller bruke dette som grunnlag for oppsigelse.

1.5 Nærmiljø

Alle har rett til et nærmiljø der de ikke utsettes for trakassering eller diskriminering på grunnlag av hvem de er. Alle fylkeskommuner og kommuner bør ha handlingsplaner eller andre styrende dokumenter som tar opp levekårene for skeive personer, og sikrer at alle i området som omfattes av planen eller dokumentet kan leve gode liv uten å bli utsatt for trakassering, diskriminering eller andre negative reaksjoner. Handlingsplanene må fange opp personer som ikke tørr å vise sin orientering og inneholde tiltak for å

motarbeide hat, negative holdninger og radikalisering som rammer skeive. I lokale beslutningsprosesser skal hensynet til skeive personer ivaretas, og lokale organisasjoner, nettverk eller personer som representerer eller omfatter disse gruppene må høres og tas aktivt med.

Alle offentlige lokaler må ha toaletter med universell utforming og inndeling som gjør at alle kan velge et alternativ som oppleves som trygt og sikrer at ingen blir utsatt for trakassering, diskriminering eller andre negative reaksjoner på grunn av sitt kjønn. Offentlig drevne eller støttede møtelokaler, som samfunnshus og bydelshus, må ha vedtekter eller andre styrende dokumenter som pålegger den eller de som styrer lokalet å påse at aktiviteter i huset skjer uten at noen utsettes for trakassering eller diskriminering på grunn av kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering eller annet brudd på normer for kjønn og seksualitet.

1.6 Organisasjon og samfunnsliv

Retten til å organisere seg er en grunnleggende menneskerett og det påhviler myndighetene å legge til rette for at skeive personer kan delta i alle slags organisasjoner og danne foreninger eller andre sammenslutninger for å arbeide for sine rettigheter og interesser i samfunnet. Organisasjoner med åpent medlemskap må legge til rette for at alle som støtter organisasjonens formål kan delta.

Organisasjoner som mottar offentlig støtte må sikre at ingen i eller utenfor organisasjonen i organisasjonens aktiviteter blir trakassert eller diskriminert

på grunn av kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering eller annet brudd med normer for kjønn og seksualitet. Tillitsverv og andre posisjoner i organisasjoner som mottar offentlig støtte må velges eller pekes ut uten at noen diskrimineres på slikt grunnlag.

Det er viktig at politiske partier har mangfold på agendaen og ivaretar dette i sine nominasjoner, valg og andre organer.

Organisasjoner som mottar offentlig støtte må redegjøre for hvordan de sikrer kjønns- og seksualitetsmangfold og vise at deres aktiviteter og tiltak ikke bidrar til diskriminering, radikalisering, hat og ekstremisme i samfunnet.

Organisasjoner som arbeider for skeive, må sikres tilstrekkelige midler og lokaler for å kunne drive forsvarlig og godt.

1.7 Tro og livssynssamfunn

For mange er religion eller andre livssyn en viktig del av livet og deres identitet. Religionsfriheten er en grunnleggende menneskerett som også gjelder skeive personer som slik skal sikres sin rett til å utøve sin tro, også i samfunn med andre. Alle har rett til å slutte seg til et trossamfunn.

Myndighetene må legge til rette for gode og trygge møteplasser for skeive personer som er medlemmer av trossamfunn eller på annen måte ønsker å praktisere en religion. Myndighetene må ikke overlate oppgaver for fellesskapet til livssynssamfunn som diskriminerer.

Kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering er grunnleggende aspekter ved et menneskes identitet. Forsøk på å endre dette kan være svært skadelige for den som utsettes for et slikt inngrep.

1.8 Forskning og kunnskapsformidling

Det eksisterer i dag svært begrenset forskningsbasert kunnskap på kjønns- og seksualitetsmangfold i Norge. Vi er opptatt av at det må gjøres mer vitenskapelig basert forskning og undersøkelser på kjønns- og seksualitetsmangfold for å identifisere diskriminerende strukturer og normer i samfunnet og dermed kunne arbeide for å endre disse, spesielt når det gjelder sammensatt diskrimineringsgrunnlag. Spørsmål om BDSM/fetisj, aseksualitet og relasjonsmangfold må inkluderes i nasjonale/regionale levekårsundersøkelser.

Vi mener at det må avsettes betydelige frie forskningsmidler i Forskningsrådet til tverrfaglig forskning på kjønns- og seksualitetsmangfold i Norge. Dette bør også inkludere studier som forsker på skeive som av ulike grunner står fram sent i livet.

Vi mener at forskning på kjønns- og seksualitetsmangfold må følges av mer kritisk forskningspolitisk debatt, i fagmiljøer, men også samfunnet generelt, med det formål å utarbeide beste praksiser når det gjelder metoder, forskningsspørsmål, datainnsamling, teoriutvikling osv.

Vi mener forskning på, og formidling av en bred interseksjonell skeiv historie er viktig. Skeiv historie må inkluderes i historieundervisningen i skolen, og det

må tilrettelegges for økt forskning og formidling av skeiv historie ved universiteter, høgskoler og kulturinstitusjoner.

1.9 Justis

Skeive har behov for et konvensjonsfestet menneskerettsvern. Vi mener det må utarbeides en menneskerettighetskonvensjon om kjønns- og seksualitetsmangfold på linje med FNs konvensjon mot rasediskriminering og FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne.

Vi mener diskrimineringsvernet i antidiskrimineringslovgivningen må utvides til å omfatte alle seksuelle minoriteter, herunder aseksuelle, BDSM-utøvere og fetisjister, samt personer som selger sex, som i dag er uttrykkelig holdt utenfor diskrimineringsvernet i loven.

Videre mener vi at uttrykket "seksuell orientering" bør vært nærmere definert i loven, slik at andre seksuelle minoriteter som per i dag er utelatt fra antidiskrimeringslovgivningen, blant annet BDSM-utøvere, fetisjister, aseksuelle, og polyamorøse, kan bli ivaretatt av loven på lik linje som alle andre.

Diskrimineringsnemnda bør ha kompetanse til å tilkjenne oppreisningserstatning og andre former erstatning når saken er tilstrekkelig opplyst og vilkårene for slik erstatning er til stede. Nemndas adgang til å avvise saker må benyttes varsomt, og bare i saker der det er helt åpenbart at en person ikke ulovlig diskriminert og trakassert.

Det er viktig at politi og påtalemyndighet øker sin kompetanse i møte med skeive, slik at terskelen for å melde hatkriminalitetssaker senkes, og at flere som opplever hatkriminalitet anmelder dette, og at sakene oppklares. Det er viktig med en god ivaretagelse under og etter en slik anmeldelse.

Vi mener at tilgangen til fri rettshjelp må forbedres slik at flere får en reell anledning til juridisk hjelp.

For å verne om ytrings- og forsamlingsfriheten for skeive må politiet fortsatt sikre nødvendig vakthold for parader og andre skeive arrangementer uten kostnad for arrangøren(e). Politiet må inneha god kompetanse om skeive som målgruppe, og viktigheten av trygge forsamlingslokaler. Det er også særs viktig at politiet ikke er en hindring for at skeive som en sårbar gruppe kan møtes i tråd med vår ytrings- og forsamlingsfrihet, og at politiet involverer oss i eventuelle trusselvurderinger.

Terroranslaget mot det skeive miljøet den 25. juni 2022, og andre voldsepisoder, viser at skeive arrangementer og møteplasser, og enkeltpersoner, har en reell voldstrussel hengende over seg. FRI forventer at norske sikkerhetsmyndigheter tar dette på største alvor, og iverksetter adekvat overvåkning og forebygging for å avverge fremtidig terror, vold og annen kriminell aktivitet rettet mot skeive.

Skeive personer er særskilt sårbare når de er frihetsberøvet. Kriminalomsorgen har ansvar for å sikre at de ansatte har kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold. Kriminalomsorgen må gjennomføre tiltak for å sikre at mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet ikke utsettes for ekstra belastning mens de er i varetekt eller under soning,

gjennom trakassering, diskriminering eller andre negative reaksjoner, som kan komme fra andre innsatte, betjening eller andre.

Politi og påtalemyndighet har behov for økt kompetanse om vold i nære relasjoner mellom mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet, og om seksualisert vold og seksuelle overgrep og voldtekt mellom mennesker i ikke-heterofile kontekster og miljøer med ruspåvirket sex. Politi, påtalemyndighet og kriminalomsorg må i sine planer og rapporteringer gjøre rede for hvordan de ivaretar de juridiske rettighetene for skeive. Alle innsatte har rett til etterlevelse av sin seksualitet.

FRI er tilfreds med at Norge har fått forbud mot konverteringsterapi, men vi mener at en persons kjønnsuttrykk også bør beskyttes av reglene.

1.10 Forebygging av hat og negative holdninger

Hat og negative holdninger til skeive personer er til stor skade i menneskers liv, og til skade for solidaritet og samhold i samfunnet. I tråd med menneskerettighetene må myndighetene når det er forholdsmessig, kunne forby organisasjoner som grovt bryter med sentrale menneskerettigheter.

Myndighetene må i tråd med menneskerettighetene strafferettslig og ved andre virkemidler beskytte minoriteter mot hatefulle ytringer, inkludert bruk av symboler.

Myndighetene må sikre at politi, organer som driver sosialt arbeid, skoler og andre utdanningsinstitusjoner må ha kompetanse og kunnskap for å motarbeide negative holdninger, hat, og radikalisering.

Personer som er synlige i det offentlige ordskiftet og har særlig innflytelse, har et ansvar for å velge sine ord og talemåter for å motvirke hat, negative holdninger og radikalisering. Stereotype fremstillinger av minoriteter og andre er ødeleggende for et godt ordskifte og for et samfunn med samhold og tillit.

I media er det i dag mange kombinasjoner av overskrift og bilde som lager stereotype og stigmatiserende inntrykk av personer og grupper som omtales. Kontekst kommer først ved lesing av hele artikkelen som gjerne ligger bak betalingsmur. Stereotype fremstillinger av minoriteter og andre er ødeleggende for et godt ordskifte og for et samfunn med samhold og tillit.

1.11 Salg og bytte av seksuelle tjenester og krav på beskyttelse

FRI ønsker å ivareta personer som selger eller bytter seksuelle tjenester. Innenfor skeive miljøer er mange som av ulike årsaker og motiver selger og/eller bytter sex. Økonomiske behov, økonomiske kriser og barrierer mot å komme inn i ordinært arbeidsliv gjør at markedene for menn som selger sex vokser internasjonalt. Sosial marginalisering gjør at også transpersoner er uforholdsmessig representert blant de av oss som selger sex. Det er større sannsynlighet for at en person begynner med sexsalg dersom hen er trans enn cis. Transpersoner som selger sex er også mer utsatt for trakassering,

diskriminering, vold og seksuelt overførbare infeksjoner enn andre grupper av sexarbeidere. Noe som skyldes interseksjonen av transfobi, fattigdom og negative konsekvenser av kriminalisering av sexkjøp- og salg. Blant kvinner som selger sex til menn er en betydelig andel lesbiske, bifile og andre skeive kvinner.

Vi ønsker en lovregulering som er kunnskapsbasert og ivaretar seksualitet- og kjønnsmangfoldet blant sexselgere. Politikkutformingen må ivareta de av oss som selger og bytter seksuelle tjenester med de behovene for god og fordomsfri hjelp og bistand den enkelte måtte ha.

I dag er derimot den lovlige part – den som selger sex – både mål og middel for politiets arbeid og metoder. Dette gjelder både straffelovens bestemmelser § 315 og § 316, og er også grunnen til at ILGA Europe og ILGA International vedtok, i henholdsvis 2018 og 2019, at de jobber for avkriminalisering av sexsalg- og kjøp.

Forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester – § 316

Begrunnelsen for å kriminalisere kjøp av seksuelle tjenester var at det skulle bidra til å bekjempe internasjonal organisert kriminalitet og handel med mennesker, beskytte kvinner og barn mot utnyttelse i prostitusjon og eliminere prostitusjon som fenomen. Med sistnevnte skulle straffelovens bestemmelser i § 316 signalisere at samfunnet ikke liker prostitusjon.

Forbudet mot sexkjøp har krevd større diskresjon fra sex-selger, som må beskytte kunden mot politiet. Konsekvensene av det er at sexselgere ikke har anledning til å iverksette sikkerhetsstrategier de tidligere var avhengig av, og at vold, overgrep, trusler, stalking og andre kriminelle handlinger ikke

anmeldes. Det fører til at sexselgere oppleves som fritt vilt av voldelige kunder og kriminelle, som i praksis opplever straffefrihet.

Hallikbestemmelsen – § 315

§ 315 Hallikbestemmelsen kriminaliserer ikke å utnytte andre til sexsalg. Første ledd som omhandlet utnyttelse, ble i 2003 tatt ut av bestemmelsen og inn straffelovens bestemmelser rundt menneskehandel. Konsekvensene av det har både vært at beskyttelse mot utnyttelse gjelder bare sexselgere som er utsatt for menneskehandel, og at politiet bruker § 315 til å få mennesker som selger sex til å bli kastet ut av leiligheter og hoteller, også dersom de har anmeldt voldtekt. Politiet informerer utleiere og hotellansatte, og sexselgere er derfor ikke beskyttet av personvernloven og EMK artikkel 8, retten til privatliv. Dersom sexselgere ønsker å organisere sexsalg sammen med andre for å forebygge voldtekt og annen vold er dette kriminelt i henhold til hallikbestemmelsen.

Både når det gjelder forbudet mot sexkjøp og hallikbestemmelsen ser vi at behovet for å ligge under politiradaren har skapt avhengighet til tredjepart, som kan være en samarbeidspartner eller utnyttende kriminell. For sexselgere betyr det økte utgifter, mindre inntekter og mer sexsalg.

Strafferettslig regulering trigger stigma som også kaster lange skygger i helsesektoren, og personer som selger sex vegrer seg for å oppsøke helsevesenet fordi de møtes med stigma og fordømmelse av helsepersonell.

FRI mener alle som selger eller bytter seksuelle tjenester har krav på beskyttelse, at forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester, må oppheves, og at

Hallikbestemmelsen må få tilbake leddet om utnyttelse slik at bestemmelsen faktisk kriminaliserer å utnytte andre til sexsalg.

2. Familie og samliv

2.1 Samliv

Vi mener at alle selv må bestemme om, og i så fall med hvem de skal inngå i gjensidig forpliktende samliv. Et liv som enslig, et parforhold eller et likeverdig og gjensidig forhold mellom flere samtykkende voksne har samme verdi. En samlivsrelasjon uten frivillighet, selvbestemmelse og likeverd mellom partene er undertrykkende og strider mot våre verdier.

Myndighetene må legge til rette for at flere får egnet rettsvern for sine samliv og mulighet til å sikre sine økonomiske og personlige interesser i den familieform de selv velger. Enslige kan møte særlige utfordringer i vårt samfunn. Vi mener at myndighetene må legge til rette for at også enslige har samme økonomiske og personlige muligheter som andre til å leve gode liv.

Vi mener at ikke-monogame relasjoner mellom flere enn to mennesker, som er basert på likeverd og samtykke, skal ha samme sosiale og økonomiske rettigheter som monogame.

I samme grad som alle har rett til å gå inn i et samliv har alle rett til etter egen beslutning å gå ut av et samliv. Tilgangen til separasjon og skilsmisse må rettslig og faktisk være lik for alle, uavhengig av samlivsform og etnisk, nasjonal eller religiøs tilhørighet.

I offentlige registre bør alle selv kunne føre opp hvem de selv anser som sine nærmeste pårørende slik at dette hensyntas av myndigheter og andre.

Familievernet må ha økt kompetanse om kjønn, seksualitet og familiekonstellasjoner som bryter med normer for kjønn og seksualitet. Det må i alle kommuner finnes tilbud om krisesenter for alle kjønn der alle kan søke trygghet fra vold i nære relasjoner. Krisesentrene må ha kompetanse som gjør at de kan ta imot skeive personer på en god måte.

2.2 Vigsel

Vi mener at vigsel er en sivilrettslig avtale og at vigselsretten derfor bør være forbeholdt og administrert av det offentlige. Vi mener at det skal åpnes for ekteskap med flere enn to parter, med like juridiske og økonomiske rettigheter som i ekteskap mellom to parter. Alle som utfører en oppgave på vegne av det offentlige plikter å gjøre dette uten å diskriminere.

Vi mener at alle som utfører vigsel skal gi tilstrekkelig informasjon om de juridiske plikter og rettigheter som følger av en ekteskapsinngåelse før vigsel foretas. Lik rett til å inngå og avslutte ekteskap innebærer også lik rett til informasjon om hva forpliktelsen innebærer og hvordan man kan avslutte den.

2.3 Foreldreskap

Vi mener at barnets beste i det enkelte tilfellet kan tilsi at mer enn to personer har del i foreldreansvaret og at barneloven bør endres i tråd med dette. Vi mener at myndighetene må utrede og iverksette en ny barnelov som inkluderer flere juridiske foreldre. Loven må ta hensyn til at barnet sikres kontakt med de som faktisk har utøvd omsorg for barnet, også i tilfelle dødsfall og samlivsbrudd, men avveie dette mot hensynet til å unngå unødige konflikter rundt barnet. De som gjennom en slik ordning får del i foreldreansvaret skal ikke kunne gå fra plikt til å sørge for barnet økonomisk eller på annen måte ved å frasi seg del i foreldreansvaret, om dette ikke i det konkrete tilfellet er til barnets beste.

Vi mener at ingen grupper bør utelukkes fra å være fosterforeldre eller adoptivforeldre. I valget av fosterforeldre eller adoptivforeldre for det enkelte barn skal barnets beste være avgjørende.

Det finnes de av oss som ønsker et biologisk barn hvor surrogati er en av få muligheter. Vi mener at hensynet til barnet og hensynet til personen som skal bære frem barnet må veie tungt i vurderingen når man skal lovregulere surrogati.

Vi mener at kommersiell surrogati ikke skal tillates i Norge. Vi mener derimot at det bør åpnes for altruistisk surrogati i Norge. Surrogati er et stort, ømfintlig og kontroversielt tema som krever klare og tydelige retningslinjer og lovverk. Det er også store etiske problemstillinger tilknyttet surrogati. Det er viktig at myndighetene sikrer trygge rammer for barn, surrogater og foreldre. Barnets beste og respekt for menneskets selvråderett må ligge til grunn når vi

snakker om surrogati. Utredninger og politikk som omhandler surrogati må ha en fordomsfri og kunnskapsbasert tilnærming.

Dersom surrogati skal foregå i utlandet, mener vi at lovverket ikke skal gå på bekostning av barnet når man ankommer Norge. Vi ønsker en utredning på hvordan ivaretakelse av barnet kan gjøres mer effektivt og bedre når barnet har blitt født og/eller har ankommet Norge. Det må være raske og effektive prosedyrer som sikrer at det er de som faktisk har daglig omsorg for barnet som har foreldreansvar og er de juridiske foreldrene til barnet.

Vi trenger mer forskning på feltet om hvordan surrogater opplever prosessen, oppfølgingen etter fødsel/inseminering, ombestemmelse, eventuelle komplikasjoner og ivaretakelse fra helsevesen/statlige systemer i etterkant.

3. Helse

3.1 Kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold

Personell i helsetjenesten må gjennom utdanning og etterutdanning, sikres en god kompetanse på kjønns- og seksualitetsmangfold og seksuell helse generelt. Helsepersonell som er utdannet i utlandet må dokumentere slik kunnskap for å få norsk autorisasjon. Dersom dette mangler, må de tilbys en tilleggsutdanning i likeverdige tjenester.

3.2 Riktig og rettferdig helsehjelp til transpersoner

Alle som søker helsehjelp knyttet til kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk skal møtes med kompetanse, respekt og forståelse. Transpersoner og personer med

kjønnsinkongruens har rett til kjønnsbekreftende behandling i tråd med god medisinsk praksis og i det omfang som ønskes av den enkelte. Hormonell og kirurgisk behandling, foreløpig med unntak av genital kirurgi, skal være tilgjengelig i den regionen den behandlingssøkende bor. Samme type helsehjelp skal tilbys både binære og ikke-binære personer som har behov for det.

Helsepersonell med oppdatert kompetanse i kjønnsbekreftende behandling skal ha rett til å yte slik helsehjelp. Transpersoner, personer med kjønnsinkongruens eller interkjønns/intersexpersoner som har fått kjønnsbekreftende behandling fra annet helsepersonell skal ikke utelukkes fra det offentlige behandlingstilbudet. Inntil tilstrekkelig kompetanse på genital kirurgi er bygget opp i regionale helseforetak skal genital kirurgi tillegges den nasjonale behandlingstjenesten.

Den nasjonale behandlingstjenesten skal søke å øke sin kompetanse på genital kirurgi ved å opprette et nordisk samarbeid. Helsemyndighetene må sikre gode rutiner for oppfølgning og innkalling til relevante helseundersøkelser for alle som har mottatt kjønnsbekreftende behandling, eller som har endret juridisk kjønn.

3.3 Reproduktiv helse

Alle har rett til å avgjøre om de ønsker å få barn. De som ønsker seg barn har rett til assistert befruktning og annen helsehjelp uten å bli diskriminert på grunnlag av kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, familieformer, og seksuell

orientering. Assistert befruktning skal gis, straks vilkårene for slik befruktning er oppfylt, uten at noen skal oppleve å bli diskriminert.

Fødsels- og barselomsorgen må styrkes og det må sikres kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold hos alt helsepersonell som møter gravide, fødende og deres familier. Gravide som er registrert som mann i folkeregisteret må ha rett til fødsels- og barselomsorg på lik linje som personer registrert som kvinne.

Eggdonasjon må gjøres tilgjengelig på lik linje med sæddonasjon. I tråd med alles rett til selv å bestemme over egen kropp, skal eggdonasjon skje frivillig etter et informert samtykke og uten annen godtgjørelse enn dekning av utgifter knyttet til donasjonen.

For å unngå uønskede graviditeter og for å beskytte mot spredning av kjønnssykdommer, må informasjon om bruk av prevensjon være tilgjengelig for alle. Vi ønsker å videreføre dagens lovverk om selvbestemt abort frem til 12. uke, men er positivt til en utvidelse, og fjerning av nemndene. Det er den gravide selv som best kan avgjøre om et svangerskap bør fullføres eller avbrytes.

Barn og unge har rett til slik informasjon i tråd med deres alder og utvikling, uten at denne skal være preget av religiøse eller ideologiske dogmer.

3.4 Funksjonsvariasjon

For å sikre at funksjonsvarierte kan leve gode liv, som seg selv og på sine egne premisser, må samfunnsskapte barrierer og holdninger/fordommer fjernes. Funksjonsvarierte har samme behov for kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold som andre befolkningsgrupper. Denne gruppa har oftere kontakt med helsevesenet og behov for anerkjennelse både som funksjonsvariert og skeiv. Mange opplever at seksualiteten blir utslettet i møte med helsevesen og hjelpeapparat. Noen skeive funksjonsvarierte bor i boformer der de ikke kan leve ut sin seksualitet eller kjønnsidentitet, dette skaper utfordringer for den psykiske helsen.

FRI vil bygge ned og fjerne barrierer i det skeive miljøet, slik at skeive funksjonsvarierte kan delta på like vilkår som andre skeive. Det må legges til rette for gode, tilgjengelige og trygge møteplasser for alle skeive, uavhengig av funksjonsvariasjon. Dette innebærer blant annet tegnspråktolking, skrivetolking, synstolkning, universell utforming og sensorisk tilrettelegging. Det må også legges til rette for de av oss som er nevrodivergente. De av oss som bryter med kognitive funksjonsnormer har særlig behov for inkludering i skeive aktiviteter og det skeive miljøet for øvrig.

3.5 Kvinner og levekår

Levekårsundersøkelser over lang tid viser at kvinner og særlig bifile- og transkvinner scorer lavere på flere levekårsområder. Vi vet at skeive kvinner kan ha særskilte helseutfordringer, som økt hyppighet av enkelte kreftformer. Leger, sykepleiere og annet helsepersonell må få økt kompetanse om disse

helseutfordringene. Helsemyndighetene må sikre at det tilbys undersøkelser og behandling, tilpasset den enkelte kvinne. Det må i tillegg sikres forskningsmidler for å øke kunnskapen om særlige helseproblemer for denne gruppen.

3.6 Hiv

Hiv har preget livene til alle skeive menn gjennom over 40 år. Også skeive menn som ikke selv lever med hiv. Mange har fått begrenset sitt seksualliv og følelsesliv og mange mistet kjærester og venner i perioden før medisiner ble tilgjengelig. Det er behov for å åpne for samtaler om hva hiv har hatt av påvirkning av skeive menns liv, da mange aldri har fått snakket om eller bearbeidet sine traumer.

Menn som har sex med menn (MSM), er særlig utsatt for hiv. Medisinske fremskritt har gjort at hivpositive i dag er smittefrie og kan føre normale liv, som innebærer livslang medisinering. Det er et klart mål å redusere smittetallene til null. Preeksponeringsprofylakse (PrEP) er et viktig virkemiddel for å forhindre hivsmitte. PrEP er smittevernhjelp mot allmenfarlig smittsom sykdom og må derfor fortsatt være gratis for brukeren, og være tilgjengelig for alle som ønsker det.

Ordningen må utvides slik at flere enn kun spesialisthelsetjenesten kan forskrive PrEP, særlig seksuelle helseklinikker og andre som arbeider med seksuell helse, herunder lavterskeltilbud. Det må settes inn tiltak med sikte på å nå de grupperingene av personer som har sex med MSM-gruppen, som er

særlig utsatt for hiv, men som i liten grad blir fanget opp av nåværende smitteverntiltak.

Helse- og omsorgstjenester må ha kompetanse om eldre som lever med hiv, slik at disse møtes med omsorgsfull pleie fri for ugrunnet smittefrykt.

3.7 Blodgivning

Vi anerkjenner at sikkerhet for mottaker er det viktigste ved blodoverføring. Samtidig er det diskriminerende og stigmatiserende at en gruppe (MSM) utestenges fra å gi blod, uten at dette er knyttet til faktisk seksuell atferd. Vi mener også at retningslinjene må spesifiseres for å ivareta at transpersoner og ikke-binæres mulighet til å donere blod.

Det må være seksuell atferd og ikke seksuell identitet som er styrende for om noen får donere blod. Vi mener at seks måneders karantenetid må regnes som forsvarlig ved bytte av seksuell partner når det gjelder smitterisiko.

3.8 Rus

Skeive ruser seg gjennomsnittlig mer enn majoritetsbefolkningen. Blant skeive menn er andelen som blir beruset av alkohol fire til seks ganger i måneden dobbelt så stort som blant heterofile, mens det blant lesbiske er hele fire ganger større andel enn blant kvinner generelt.

Seksualisert rusbruk er når brukerne blander sex og rusmidler, og deltakerne har økt risiko for voldtekt, overdose, psykose, hukommelsestap, depresjon og avhengighet. Dette er en folkehelseutfordring.

Dette understreker behovet for et helsevesen som kan ivareta og forebygge i videste forstand. Det må være et mål for samfunnet å redusere den totale rusbruken, men også skader relatert til rusbruk. Det er viktig at fagpersoner ser fagfeltene seksuell- og mental helse, og rus, under ett. Mange skeive kvier seg for å være åpne om sin seksuelle orientering og kjønnsidentitet i møte med hjelpeapparatet som medfører at de ikke nødvendigvis får tilgang til den helsehjelpen de har behov for.

Det er viktig å forebygge og redusere skadevirkninger av alkohol og andre rusmidler, for å skape trygge miljøer og fremme helse. Hjelp og støtte må gis på den enkeltes premisser. Personer som bruker rusmidler er i stand til å ta vare på seg selv og andre, gitt riktig kunnskap og miljømessige faktorer. Tiltakene må være forebyggende og skadereduserende og arbeidet må skje i dialog med nasjonale bruker- og interesseorganisasjoner og internasjonale aktører.

3.9 Psykisk helse

Skeive personer har større sannsynlighet enn majoritetsbefolkningen for psykiske lidelser, selvmordstanker og -forsøk, spiseforstyrrelser, selvskading og rusbruk. Dette skjer i møtet med det heteronormative storsamfunnet og det er en klar korrelasjon mellom psykisk uhelse og ulike former for

minoritetsstress, som de av oss med flere minoritetstilhørigheter er spesielt sårbare for. Samtidig vet vi at psykisk uhelse også fører til redusert fysisk helse.

Det er viktig å bygge opp en økt kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold, seksualitet og minoritetsstress blant profesjonsutøvere i helse- og sosialsektoren som et forebyggende og skadereduserende tiltak. Det er kjent at latent minoritetsstress øker konsekvensene av traumatiske hendelser. Norske helseforetak må ta innover seg konsekvensen av å leve med minoritetsstress og hvordan dette kan påvirke levekårene til blant annet skeive.

4. Internasjonal solidaritet, innvandring og asyl

4.1 Internasjonal solidaritet:

FRI er en del av en global rettighetsbevegelse som jobber for å fremme likestilling og ikke-diskriminering verden over.

I deler av verden ser vi viktig fremgang for skeives rettigheter, hvor lovverk fjernes og nye rettigheter iverksettes. Samtidig ser vi en stadig negativ utvikling i flere land hvor skeive blir utsatt for hat, vold og diskriminerende lovverk. Høyreekstreme partier, anti-genderbevegelser, religiøse samfunn og

ytterliggående organisasjoner vinner terreng ved hjelp av homofobisk og transfobisk hat.

Utgangspunktet for vårt internasjonale engasjement er å støtte, styrke og påvirke lokale, regionale og internasjonale bevegelser som arbeider for en verden der alle mennesker er likeverdige og har samme rettigheter og muligheter, uavhengig av seksualitet, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, og andre minoritetstilhørigheter.

Vi mener at skeives rettigheter skal integreres og fremmes i norsk utenriks- og utviklingspolitikk, rettighetsarbeid for minoritetsgrupper må sees i sammenheng. Vi mener at Norge skal være en pådriver for skeives menneskerettigheter i multilaterale fora, med særlig søkelys på FN. Herunder mener vi at Norge skal arbeide for at seksuelle- og kjønnsminoriteter inkluderes i FNs utviklingsagenda og bærekraftmål, gi støtte til FNs og Europarådets komiteer, eksperter og rapportører på seksuell orientering, kjønnsidentitet og uttrykk, og rapportere inn egne bevilgninger til det internasjonale rettighetsarbeidet for skeive.

Vi mener at norske utenriksstasjoner må holde tett kontakt med skeive organisasjoner og menneskerettighetsorganisasjoner som har skeive rettigheter som en integrert del av sitt arbeid, bidra med økonomisk og politisk støtte til deres arbeid, og ha en proaktiv og samordnende rolle overfor andre utenriksstasjoner. Vi mener at Norge skal integrere skeives rettigheter som en del av sin pågående dialog om menneskerettigheter med samarbeidsland, og reagere når disses menneskerettigheter blir brutt.

Vi mener at norske organisasjoner som jobber for utvikling og menneskerettigheter, herunder trosbaserte organisasjoner og organisasjoner som fremmer barns rettigheter, skal integrere skeives menneskerettigheter i sitt arbeid, og være pådrivere for skeive personers rettigheter i dialog med sine samarbeidspartnere.

Vi mener at norske bistandsmidler skal bidra til å styrke skeive personers rettigheter i mottakerlandene gjennom tilskudd til sivilsamfunnet og samarbeid med sikte på å fjerne lovbestemmelser som straffer eller på annen måte rammer skeive. Vi mener norske myndigheter må være varsomme med bistandskutt som kan føre til at den skeive befolkningen i mottakerlandene får skyld for landets økonomiske problemer.

FRI mener at norske myndigheter og NGO-er i sitt arbeid med humanitær bistand i krigs- og kriserammede områder må være bevisst på og kartlegge hvilke barrierer som finnes for at bistanden er tilgjengelig for skeive, og jobbe systematisk for at bistanden i like stor grad skal være tilgjengelig for skeive som for heterofile cispersoner, og jobbe systematisk for at bistanden skal være tilgjengelig i like stor grad uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk

Vi mener alle internasjonale prosjekter skal gjøres i tråd med demokratiske og inkluderende strukturer for rettighetsarbeid for skeive.

4.2 Innvandring og asyl

Skeive personer som risikerer forfølgelse, har krav på beskyttelse i henhold til FNs flyktningkonvensjon. Ved plassering i mottak og midlertidige institusjoner kan mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet være spesielt sårbare.

Vi mener den enkelte i alle deler av asylprosessen skal møtes med forståelse, respekt og kunnskap. Utlendingsmyndighetene må ha inngående kunnskap og kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold, og detaljert kunnskap om levekårene til skeive personer i det aktuelle landet.

Vi mener at alle asylmottak må sikre den enkeltes sikkerhet. Skeive asylsøkere må plasseres slik at de kan føle seg trygge og uten å skjule sin identitet eller orientering ha mulighet for å inngå i sosiale felleskap med andre.

Vi mener at informasjon om seksuell orientering og kjønnsidentitet og skeive personers rettigheter, må inkluderes i introduksjonsprogrammet.

Transpersoner som oppholder seg over lengre tid i Norge, for eksempel som studenter eller avventer ferdigbehandlet asylsøknad, skal ha tilgang til kjønnsbekreftende behandling, og vi mener at transpersoner som har blitt utredet og påbegynt behandling i andre land må få denne videreført.

Mange asylsøkere har internalisert stigma og frykt for trakassering og diskriminering som forhindrer dem fra å snakke åpent om seksuell orientering eller kjønnsidentitet før deres situasjon i Norge har stabilisert seg. Vi mener at troverdighetsvurderingene i asylsaker må ta høyde for at personer unnlater å fortelle om brudd med normer for kjønn og seksualitet.

Vi mener flyktninger og andre migranter som har samkjønnede relasjoner må ha rett til familiegjenforening på linje med personer i ulikekjønnede relasjoner også når det ikke er mulig å oppfylle krav til tidligere ekteskap eller dokumentasjon for tidligere samboerskap, hvis dette skyldes forholdene i landet personene flykter eller migrerer fra. Gjeldende lovgivning er i strid med likestillings- og diskrimineringsloven og EMK art 8.